

Per briefkaart op de eerste rang.

“Vriend Raedts, Ontvangt mijne welgemeende gelukwensen met de blijde feestdag van heden. U vriend, J. Schut. Purmerend 22 april 1881”. Dit is een van de vele felicitaties die Cornelis Raedts op deze dag ontving, bij gelegenheid van zijn 25-jarig huwelijksfeest. Deze briefkaart is een van de 98 poststukken die over de periode 1882-1895 bewaard zijn gebleven en die ons in staat stellen de gang van zaken van de Grote Compagnie door de tachtiger jaren van de 19-de eeuw in grote lijnen te volgen. Hierbij is ook gebruik gemaakt van aantekeningen uit het “Contobuch für Wismans sedert 1873”. Dankzij Henricus Wismans weten we hoe het de compagnie na 1882, het laatste jaar van de notities van Cornelis Raedts, in financieel opzicht verder is vergaan.

Wismans vermeldt dat hij in 1878 – acht jaar nadat hij bij de Grote Compagnie is gekomen – de boerderij van zijn schoonvader Hendricus Poels aan het Eind heeft gekocht voor f 14,644,-- , in datzelfde jaar een nieuwe schaapskooi heeft laten bouwen voor f 1250,-- , honderd schapen heeft ingekocht voor f 1934,-- en in de compagnie een vol part van 8000 gulden heeft.

Na het recordjaar 1882, waarin per compagnielid een winst is geboekt van f 11.700,-- blijkt de internationale schapenhandel weer een aantal magere winstjaren te hebben gekend.

In 1883 is de winst geslonken tot 4700 gulden en in 1884 zelfs tot 320 gulden. In 1885 is er een geringe opleving tot 1685 gulden. Over 1886 is ook nog winst gemaakt, maar in 1887 draait men met verlies.

In de jaren '80 en '90 van de 19-de eeuw – voordat de telefonie zijn intrede doet – worden de contacten tussen de leden van de Grote Compagnie onderling , met de vertegenwoordigers in Warcoing en Londen en met de handelsrelaties uitsluitend in stand gehouden met telegrammen, brieven en briefkaarten.

Wij beschikken niet over gegevens inzake aantallen schapen die na 1882 jaarlijks werden opgekocht, maar het moeten er evenals vóór dat jaar telkens tussen de 80.000 en 100.000 zijn gebleven, gezien het aantal doorvoervergunningen dat in sommige jaren verstrekt is en de in die vergunningen genoemde aantallen.

In 1883 – zo blijkt uit een rondschriften van het Veeartsenijkundig Toezicht in Limburg van 31 mei 1883 – is de handel enige tijd bemoeilijkt wegens het veelvuldig voorkomen van schurfft, waartegen de Duitse en Nederlandse autoriteiten strenge maatregelen voorschrijven, uit bezorgdheid dat Engeland zijn grenzen zal sluiten voor de invoer van vee. De kans op het plotseling uitbreken van veeziekten is altijd een onzekere factor in de handel gebleven.

In 1894 werd in Engeland de “Diseases of Animals Act” (Wet op de Veeziekten) aangenomen, waardoor de Board of Agriculture de bevoegdheid kreeg een verbod uit te vaardigen op de invoer van levend vee. In 1895 werd de wet voor het eerst toegepast. De Grote Compagnie is daarop overgegaan tot het grootscheeps (laten) slachten van schapen in Rotterdam, Antwerpen, Geestemünde en Neuss.

Tussen 1882 en 1890 wonen elf leden van de Grote Compagnie in Venray. Dat zijn Cornelis Raedts en zijn zoon Louis, Henri Trynes, Peter Camps, de gebroeders Hendrik en Martin Wismans en vijf leden van de familie Poels. Twee van hen, Martin Poels Hzn. en diens neef Jan Willem Poels (Hotel De Zwaan), gaan weinig voor de handel op reis. En ook Peter Hendrik Poels (broer van Jan Willem) bemoeit zich niet veel met de zaken van de compagnie.

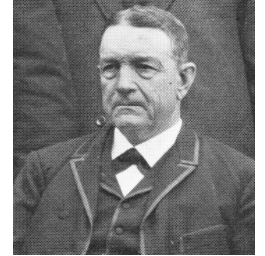
Hendrik Poels (Soekerei) en (Peter) Antoon Poels (Hotel de Keizer) zijn in die tijd wel veel op pad geweest.

In Duitsland werkte men meestal met een groep van 2 of 3 man, met vaste verblijfadressen in Oschersleben, Nordstemmen en Ascherleben. Van daaruit bestreek men het hele gebied tussen Hannover, Leipzig en Berlijn.

Daar zijn in deze periode verreweg de meeste schapen gekocht. Een gedeelte werd uitgevoerd per trein, via Neuss naar Venlo, een ander deel gaat eveneens per trein naar de haven van Geestemünde bij Bremen. En dagelijks worden er telegrammen en briefkaarten uitgewisseld. Met een gemiddelde vertraging van 4 á 5 dagen is men zo van elkaars handelsactiviteiten op de hoogte.

Omstreeks 1888 verschijnen de eerste wolken aan de economische hemel: de

Europese landbouwcrisis doet zijn intrede. In feite het voorspel op de Eerste Wereldoorlog. Vee uit Zuid-Amerika begint de Europese markt te overspoelen en de continentale handel te verstoren. De Grote Compagnie reageert door zich te oriënteren op Denemarken, door vlees(geen levende schapen) naar Engeland te exporteren en door leden naar Zuid-Amerika te sturen om de marktontwikkelingen daar en in West-Europa in de greep te houden.

Henricus Wismans

